

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1226188/3

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד, הרב דוד שני, הרב חיים ו' וידאל

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד טו"ר נסים דהן ועו"ד יוסף רוזנברג)

נגד

הנתבעת: פלונית

הנדון: פטור האישה מהחזרת תכשיטים, הוצאות שהוציא האיש על דירתה, והלוואה שלקחה מהבעל לצורך שיפוץ דירתה

פסק דין

בדין שהתקיים ביום ל' בסיון תש"פ (22/6/2020) ביה"ד שמע ביה"ד את הצדדים במספר נושאים, וכן שמע ביה"ד את עדותו של הרב י'.

תביעות האיש

- א. החזר טבעת אירוסין שנתן האיש לאישה, כאשר לטענתו היא שווה 40.000 ₪.
- ב. החזר תשלום עלות שיפוץ ששיפץ האיש בדירת האישה, שלטענת האיש הייתה על סך של 40.000 ₪ (ואילו לטענת האישה לא יותר מסך של 10.000 ₪ כדלהלן).
- ג. החזר הלוואה בסך 212.000 ₪ שהלווה האיש לאישה לצורך קניית דירה נוספת שרכשה האישה. לגבי טענת האישה כי פרעה לו חלק מההלוואה מדמי השכירות שקבלה מדירתה, טוען האיש כי הכספים הנ"ל שימשו לכלכלת הבית ולא לפירעון ההלוואה.

תביעות האישה ותגובות האישה לתביעות האיש:

- א. האיש לקח מהאישה תכשיטים שהוריו נתנו לה בסך של 50.000 ₪.
- ב. עלות השיפוץ היה בסכום נמוך לצורך עבודת האיש בלבד ואין לה כל צורך בכך, ואין לה התנגדות להרוס את המבנה שבנה האיש.
- ג. האישה מודה בסכום ההלוואה וטוענת שלמרות שהבעל הסכים לתת לה את הסכום הנ"ל כמתנה היא אמרה לו שהיא מעוניינת להחזיר לו את הסכום ע"י פירעון מדמי שכירות קצוודשית שהיא מקבלת מדירתה שבבעלותה הבלעדית עוד מלפני הנישואין, וזאת בהתאם להסכם ממון שנחתם בין הצדדים שהחריג דירה זו מזכות כל שהיא לאיש בדירה או בזכות מזכויות הדירה. האישה טוענת שהיא החזירה לאיש מהסך הנ"ל חלק מההלוואה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דיון והכרעה

תכשיטים שנתנו הורי האישה לאישה

מתנות וכן תכשיטים שקרובי האישה נותנים לאישה, הדין הוא שאינם חוזרים לא לבעל ולא לקרוביו, דאע"ג שתכשיטים שהבעל נתן לאישה הדין הוא שחוזרים לבעל בגירושין, זהו משום "דיהיב לה אדעתא למיקם קמיה", אבל מתנות שקרוביו נתנו אינם חוזרים, וכן נפסק ברמ"א אהע"ז סי' צט בשם הריב"ש. לפיכך על האישה להחזיר לאישה את התכשיטים שנתנו לה הוריו שלקח אותם מהאישה, וזכות האישה לקזז את שוויים מחובה לאיש אם האישה לא ישיב לה אותם.

תביעת האישה להחזר הטבעת שהוא נתן לאישה בזמן האירוסין

בשו"ע אה"ע סי' צ"ט מבואר שמתנות שהאישה נתן לאשה יש חילוק בין בגדי שבת ומועד ותכשיטים, ובין שאר מתנות, שבבגדי שבת ותכשיטים אמרינן שלא הקנה לה במתנה גמורה אלא רק שתתנאה בהן לפניו בלבד, ולכן בגירושין דינם לחזור לאיש. אך מצינו שיש סברא לומר שנתן לה במתנה גמורה ולא שנתן לה רק רשות להשתמש. וכן הסיק בפס"ד של ביה"ד ירושלים (הרה"ג לביא, תם ומלכא שליט"א) בתיק 1054410/6 מיום ג' בסיון תשע"ח (17/5/2018) בדעת דיינן א' שכתב:

בתשובת חבלים בנעימים לא הורה לדחות מהלכה את פסק הרמ"א, אך כתב שמאחר שהכל מיוסד על אומדנא של הבעל שלא נתן למתנה גמורה, על כן אין לדון כן בכה"ג שכבר אין אומדנא, כגון כשכתבו בכתובה "חוץ מתכשיטים השייכים לגופה", וזאת על יסוד דברי הנודע ביהודה תניינא אבן העזר סימן ק' שכתב [...]

וכן בספר ערוך השלחן חו"מ סימן צז סעיף ל כתב:

ובגדי שבת ויו"ט יש מחלוקת אם הם דומין לבגדי חול או לכלי כסף וזהב, ויראה לי לפי מנהג מדינתנו שדומים לבגדי חול, שרוב בני אדם מקנין הבגדים אף היותר יקרים לנשיהם ובניהם ובנותיהם לחלוטין. וכן התכשיטין שנושאת על גופה כמו נזמים וטבעות ונזמי האוזן ומרגליות שעל צוארה מקנה לאשתו במתנה גמורה, וכשקנה אותן בעדה הוה כהקנה לה במתנה גמורה ואין בע"ח גובה מהן אף לאחר מיתת הבעל, כיון שהן שלה ושל בניה [כנלע"ד דלא כשע"מ].

העולה מדברינו שביחס לתכשיטים שהבעל קנה לאשתו כתב הבית מאיר שבסתמא על דעת המנהג הוא נותן לה. אך אם ידוע שנתן לה במתנה חלוטה, היא שלה.

דברי הבית מאיר שכתב: "אמנם במדינות אלו ובזמננו זה שכבר הוקבע המנהג על פי עדות הריב"ש ופסק הרמ"א ז"ל, ודאי כל השולח ונותן על המנהג הוא נותן, ויש לדון ולהורות כמותם בלי פקפוק", דבריו יכולים להתייחס לזמננו שאכן למעשה הוקבע המנהג כדברי הריב"ש והרמ"א, על כן קיימת אומדנא ברורה שעל דעת כן ניתנו לאישה תכשיטיה. אך כשאין אומדנא כזו, ההלכה נקבעת על פי האומדנא בכל דור ובכל מקום לפי המציאות, כגון אם נכתב בכתובה "חוץ מתכשיטים השייכים לגופה", שבנסיבות אלו כתב הנודע ביהודה שכבר אין אומדנא למרות שאין בכתובה כזו להקנות לאישה דבר שלא בא לעולם, וכן כתב הערוך השלחן ביחס "למדינות אלו ובזמננו זה" שהתכשיטין ניתנים במתנה גמורה, וכן בתשובת חבלים בנעימים פסק על יסוד המנהג הרווח על פי החוק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן בספר שו"ת מנחת אשר (להגאון רבי אשר וייס שליט"א) חלק שני סימן קד כתב:

בעניין המתנות והתכשיטים שנתנו זה לזו וזו לזה, הרמ"א בסוף סימן צ"ט כתב דתכשיטי האישה חוזרים לבעל... באמת הכל תלוי באמדת דעתו... אך מכל מקום נראה שהלכה זו נאמרה בזמן שמנהג העולם שכל הכסף היה ברשות הבעל ועיני האישה היו תלויות בבעלה כעיני שפחה על יד גבירתה והוא היה נותן לה כסות ושלמה, ובכה"ג מיירי שנתן לה מלבוש וכסות בלי כל סיבה מיוחדת, ובוזה אמרו שלא נתן לה על מנת שתטלם כשתגרש, מה שנתן לה לרגל ימים מיוחדים או אירועים מיוחדים ודאי דעתו ליתנם מתנה גמורה שאינה חוזרת לבעלים.

עוד יצוין: בזמנינו רובם ככולם של הזוגות המתגרשים, מתגרשים לאחר שמוסדר הסכם גירושין לחלוקת הרכוש, שבו בדרך כלל האישה נשארת עם בגדיה ותכשיטיה, ואין הבעל עומד על קוצו של יוד לקבל את המגיע לו על פי ההלכה הפסוקה ברמ"א סימן צט הנזכר, ויש שמסכימים לחלוקת הרכוש על פי חוק יחסי ממון, וההסכמה מקבלת תוקף בהסכם בר תוקף או בקבלת קנין. בנסיבות אלו לא ניתן לקבוע שקיים המנהג המבואר בריב"ש וברמ"א ושעל דעת מנהג זה נקנו התכשיטים וניתנו לאישה, שהרי ברור שהמציאות המוכרת לנו אינה כפי שהייתה בזמן הבית מאיר. והרי ידוע מדברי הפוסקים שאין שייך מנהג במילתא דלא שכיחא (עיי' רמב"ם שחיטה פ"א הי"ג, רמ"א חו"מ סימן שלא ס"א, ריב"ש סוף סימן תסג), ונראה שלא ניתן להכחיש את המציאות שהחזר תכשיטים בעת הגירושין הוא בלתי מצוי כלל וכלל, ומאחר שכיום אין מנהג אי אפשר לטעון שהתכשיטים ניתנו על דעת המנהג. כיוון שמדינת ישראל המתנהגת שהבעל קונה לאשתו היא שלה, אלא שמכח אומדנא המיוסדת על המנהג הידוע נפסקה ההלכה ברמ"א, על כן אין לדון כן כשכבר אין מנהג כזה, וממילא אין את אותה אומדנא.

מכיוון שמדובר במתנה אין דינה להתאזן כאמור בחוק יחסי ממון, ולכן התכשיטים לא יבואו בחשבון חלוקת הרכוש. עכ"ל.

לאור הנ"ל מאחר שהאישה מוחזקת בטבעת זו נראה שיש לדחות את תביעת האיש כנגד האישה להשבת טבעת האירוסין שקיבלה ממנו.

שיפוץ דירת האישה

הבעל תובע החזר הוצאות שיפוץ דירת האישה. מנגד, הבעל הודה שתוספת החדר מהשיפוץ ששיפוץ בדירת האישה שימשה אותו לצורך כתיבת סת"ם.

איתא במשנה בכתובות דף ע"ט בעל שהשביח נכסי אשתו הדין הוא, שהמוציא הוצאות על נכסי אשתו ואכל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ואינם חוזרים וכן נפסק באעה"ז סימן פ"ח, והובא דעת המרדכי בח"מ ובב"ש שאפילו בנה פלטרין אינה צריכה לשלם לו הבניין. וא"כ במקרה דידן שהאיש אמנם הוציא הוצאות על שיפוץ החדר, אולם מאחר שהוא אכל דהיינו נהנה והשתמש בחדר לצורך כתיבת סת"ם, אינו זכאי להחזר הוצאותיו.

ואמנם יש לדון בנדון דידן שהבעל טוען שהאישה הינה מורדת והרי פסק הטור שם כדעת הרי"ף שאם גירשה בגלל מרדה מחזרת לו את ההוצאות. ויש לדון בהגדרת מורדת שמפסדת את זכויותיה וכתב הטור, אבן העזר הלכות כתובות סימן פח: "במה דברים אמורים במגרש מדעתו [אז אינה מחזרת] אבל במורדת שתובעת גט ומקניטתו עד שמגרשה בין אכל בין לא אכל אם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השבח יותר על ההוצאה ישבע כמה הוציא וייטול ואם ההוצאה יתירה על השבח אינו נוטל אלא כשיעור השבח "עכ"ל הטור, בהגדרתו למורדת שמחזרת השקעת הבעל בנכסיה. ואמנם מצינו לטור בדין "החזר מתנות", פסק הטור בסי' פ"ה שדווקא אם כתבו עליה אגרת מרד, הא לאו הכי, אינם חוזרים במורדת. וזה לשון הטור אבן העזר הלכות כתובות סימן פה:

נתאלמנה או נתגרשה מן הנישואין דוקא שלא מתוך מרדה אבל נתאלמנה או נתגרשה מתוך מרדה לאחר שכתבו עליה אגרת מרד שהפסידה כל כתובתה הפסידה כל מה שנתן לה.

וא"כ להדיא שחלוק נידון של "מה שהוציא הוציא" דסימן פ"ה, שכאשר היא מורדת, נפסק שהאיש זכאי להחזר הוצאות אפילו בלא הכרזות. וא"כ בנדון דידן בכתב התביעה תבע הבעל גירושין בגלל שאשתו מורדת, ומחמת זה מגרשה ולפי המתבאר מגיע לאיש החזר הוצאותיו. ולא אמרינן שמכיוון שאכל פטורה מלהחזיר הוצאותיו.

אולם, מאחר ולא הוכח שאכן האישה מרדה, והגם שבדיונים טען האיש שהאישה מורדת, מכל מקום עלה בדיון דיבורים מהאיש שהסיבה המרכזית לגירושין מצד האיש הייתה בגלל כספים שהאישה מבזבזת וכן על רקע גניבת כספים שלטענתו גנבה ממנו האישה, וכן עולה מעדותו של הרב י' שהעיד בעדותו בפני ביה"ד.

זאת ועוד, האישה הכחישה את עובדת היותה מורדת, בצורה ברורה. וא"כ יש לומר שהדין נותן שלא נדונה כמורדת וכדאיתא בשורת הדין חלק ה' עמוד קנז:

"אולם מנגד האישה דוחה מכל וכל את דבריו היא מודה בעובדה שלפני הגירושין נטשה את הבית אבל טוענת שעשתה זאת מחוסר ברירה התנהגותו ויחסו כלפיה היו בלתי נסבלים כל השנים התעלל בה על לא עוול בכפה והוא שאילץ אותה בהתנהגותו לעזוב את הבית.

ביה"ד קיבל בענין זה עדויות סותרות מן הילדים גם בתיק יש חומר רב על המאבקים המרים ביניהם ולאור כל החומר הנמצא בידינו אפשר לקבוע שיש דררא דספק האם היא מורדת או שמא האחריות למצב מוטלת על כתפי הבעל וממילא היא אינה מורדת וא"כ עלינו לפסוק מהו דינה של ספק מורדת.

לענין התביעה להחזרת ההוצאה והנה בענין זה פשוט הוא שהיא מוחזקת מספק וא"א להוציא ממנה כספים בלא ראיה שהרי כפי האמור לעיל אין ספק שעל כל המבנה, כולל התוספת, יש דין של נכסי מלוג [...] התביעה של הבעל מצטמצמת רק לגבי ההוצאות ולא על עצם הבעלות המשותפת על הרכוש ומספק הרי הכלל הוא שהמוציא מחבירו עליו הראיה וכן נפסק בפד"ר ה' ע' הרבנים הגאונים הדאיה אלישיב זולטי".

עובדה נוספת בנידון דידן הפוטרת את האשה מתשלום השיפוץ בנידון ללא צורך לכל הנ"ל, מאחר ולטענת האישה כל השיפוץ נעשה לצורך ולשימוש האיש בלבד, והדבר אף גרם לה לנזק, שהרי הבניה אינה חוקית ועכשיו יש לה צורך בהוצאה כספית לסלק את התוספת הזאת. וא"כ גם בהיבט של יורד לשדה חברו, האישה פטורה מכל תשלום בגין זה.

לאור הנ"ל מחליט ביה"ד שהאישה פטורה לשלם לאיש עבור השיפוץ.

תביעת ההלוואה

האישה הודתה בקבלת הכספים מהבעל בסך של כ-212,000 ₪ שניתן לתשלום וחוב לקבלן עבור דירת האישה מלפני הנישואין, אך טוענת שפרעה חלק מההלוואה על ידי ששילמה לאיש מדמי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שכירות שקבלה מדירה ששייכת לה קודם לנישואין. אמנם יש לדון אם הוי פירעון חוב שהרי תשלום זה הינו מפירות נכסי מלוג וא"כ התשלום שייך לבעל בלאו הכי ואינה יכולה לפרוע לו מכסף השייך לו בלאו הכי.

אלא שבנידוננו בין הצדדים נחתם הסכם ממון שבו הוחרגה הדירה וכן הפירות שלא יהיה לבעל כל זכות בהם, וא"כ הכספים הנ"ל שפרעה את ההלוואה, הינם של האישה.

להלן ציטוט מהסכם הממון שנחתם בין הצדדים:

4. בני הזוג מצהירים כי אין לאזן את הנכסים כדלקמן על פי חוק יחסי ממון:

א. דירת מגורים וכל המיטלטלין אשר בה ברח' [...] באפרת הידועה כ[...]

ב. דירת המגורים אשר רכשה האישה "על הנייר" ב[צ'...] – בבעלות האישה בלבד.

[...]

6. מוסכם במפורש כי כל הנכסים שהיו בבעלות של מי מבני הזוג ערב נישואיהם ו/או ערב החתימה על הסכם זה ו/או הזכויות שיש למי מהם בנכסים כלשהם ו/או זכויות כלפי צדדים שלישיים כלשהם ערב נישואיהם וכן נכסים או כספים או זכויות שהם עתידים לקבל בירושה ו/או במתנה ו/או כפיצוי ו/או כתגמול ו/או פירות הנכסים במהלך חייהם המשותפים ו/או נישואיהם, יישארו בבעלותו הבלעדית של בן הזוג שאותם נכסים שייכים לו ו/או שקיבלם וייחשבו לצורכי ההסדר ע"פ חוק יחסי ממון כנכסים שאין לאזן את שוויים ולא לגרוע מהם או ממעמדם, בכפוף להסכם זה.

תוקף הסכם ממון בסילוק מנכסים

יש לדון בתוקף ההסכם ממון זה שחתמו עליו הצדדים, אם מהני, שהרי פסק הרמ"א סי' צ"ב בסילוק הבעל מפירות נכסי מלוג מהני רק אם נעשה בין הקידושין לחופה והרי כאן לא ידוע שהיה הסילוק בין קידושין לחופה וא"כ לכאור' לא מהני הסילוק.

אמנם מצינו שדנו בכגון זה בפד"ר חלק א' עמוד 305, וזה לשונם:

"וכן כתב בספר בית יעקב לר' יעקב מליסא אבע"ז סימן צ"ב סעיף ז' דדוקא הלשון דין ודברים שאמר הבעל בעצמו לא מהני קודם ארוסין אבל בתנאי גמור שלא רצתה האישה להנשא לו רק התנאי קיים אפילו קודם ארוסין דהא בריש הכותב מקשה התוספות ותירצו שני תירוצים א' דלא אמר לה דרך תנאי וכנ"ל ועוד דהבעל התנה התנאי ולא האישה הוי פטומי מילי עיין שם' ואם כן במתנה תנאי גמור שאינה רוצה להנשא לו רק על מנת כן מהני שפיר וכן משמע מדברי הראב"ד".

וכך הסיקו שמהני סילוק קודם הארוסין אע"ג שנפסק להלכה שצריך להזכירם

קודם החופה, אבל אף על פי כן מהני הסכם קודם הארוסין, וא"כ ה"ה בנידוננו בסילוק הפירות.

סברא נוספת בנידון דידן שמפקיעה זכותו של האיש בפירות נכסי האישה: בנידוננו אין ראייה על קיומה של ההלוואה וכל המחייב זה רק על סמך הודאת האישה, ולדבריה כל הסכמתה שנתנת כספים אלו יהיו הלוואה ולא מתנה, זה שצורת הפירעון תהיה בדרך הזה של פרעון מכספים אלו, וא"כ גם בגוונא שמדינא ששייכים לאיש, אין נ"מ לתיק זה שאלה האם הועיל הסילוק מדינא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שהרי רק מפיה אנו חיים שאכן הייתה כזו הלוואה וא"כ הפה שאסר הוא שהתיר, והלוואה הינה בצורה שהפירעון של ההלוואה יהיה מדמי השכירות.

אפשרות נוספת בסילוק מפירות קודם החתונה

ומצינו גם במקום שלא מהני ההסתלקות, ישנו נימוק נוסף שהבעל לא זכאי בפירות נכסי מלוג של האישה, וזאת מדין נכסים שאינם ידועים לבעל שנפסק להלכה שאינו זוכה בהם לגבי פירות. ועי' פתחי תשובה סי' צב סק"א שהעלה שגם במקום שלא מהני הסילוק על פי דין, מ"מ כיוון שהבעל חושב שהסילוק מהני, יש בכח עובדה זו להגדיר את הנכסים כאינם ידועים שאינו זוכה בהם. ונצטט את פתחי תשובה אבן העזר סימן צב שבמקום שלא היה הסילוק כדינא:

אבל קודם אירוסין. עיין בס' ישועות יעקב שתמה על המנהג שלנו שכותבין שטרי סילוק אחר שידוכין קודם נישואין והרי אצלינו הקידושין והחופה באים כאחת א"כ קודם נישואין הוי ג"כ קודם אירוסין ולא מהני מידי הסילוק כמ"ש הרמ"א כאן. וכתב קצת ליישב המנהג ומסיים ומ"מ אם יבא שטר סילוק כזה לפני מהיום נכון לעשות פשר דבר ע"ש. ועיין בתשו' גאוני בתראי סי' ט"ז תשוב' מהגאון בעל ט"ז במעש' באלמן שנשא אלמנה וקודם חופה סילקה לו מה שהבטיח' לו אך השאיר' לנפשה סך קצוב שיהיה לה לבד ולא יהי' לו חלק בו וקנה קנין על זה ואחר הנישואין בא אבי האלמנה לב"ד שיתן לה כתוב וחתום שאין לו חלק בזה ואותו האיש הוא ע"ה אינו בקי בדינים וטען ואמר אף שהקניתי בק"ס לא אתן לך כתוב וחתום מה דינו של דבר זה. והשיב לכאור' אלמן זה שסילק נפשו קודם הנישואין ודאי לא הוי סילוק כמ"ש הר"ן והרשב"א דדוקא אחר אירוסין כו' אך מצד אחר נראה דהדין עם האשה דיש לדמות לה היא דהאש' שנפלו דף ע"ט במאי דמסיק בשטר מברחת דעשאו כנכסים שאינם ידועים לבעל ואלבא דר"ש ופי' רש"י דסבור שהמתנה גמור' ע"ש וה"נ כן הוא דהוא סבור שהסילוק הוא טוב אפילו בעת כוואו לב"ד וכבר פסקו התוס' והרא"ש בשם ר"ח והטור הלכה כר"ש ע"כ הדין עם האשה ומחוייב ליתן לה כתוב וחתום כי סתם קנין לכתיב' עומד עכ"ד ע"ש.

תביעת החזר ההלוואה שתובע האיש מהאישה

לפי כתב סיכום שהגישה האישה לפני הדיון עולה כי יש יתרת חוב שלא נפרעה לבעל בסך 68.690 ₪.

מנגד האישה תובעת 20.000 ₪ עבור תשלום שהתקבל על ספר תורה שכתב במהלך הנישואין, וכן עוד תשלום על ספר תורה נוסף, וא"כ היא נאמנת על חובות של האיש כלפיה בסך 20.000 ₪ כפי שטוענת שבפגישה שישבו לסכם ביניהם את ענייני הכספים הסכים האיש שהוא חייב לה את הסך הנ"ל והספר הנוסף מכיוון שרווח זה הרוויח האיש בגין החדר שאפשרה לו האישה להשתמש בו ולכתוב סת"ם. ונאמנותה הוא כדלעיל שמפיה אנו מחייבים אותה בחוב זה.

והנה זכותה של האישה במעשי ידי הבעל בכספים שהרוויח במהלך הנישואין הינו מכח ההסכם ממון בו התחייבו כדלהלן:

3. בני הזוג מצהירים ומסכימים כי הזכות לאיזון משאבים ולמימוש זכות איזון המשאבים מכוח חוק יחסי ממון כהגדרתו בהמשך, תוקנה לכל אחד מהצדדים בהתקיים אחד מן המקרים הבאים:
- א. במקרים הקבועים בחוק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. בתום 30 יום מהגיש אחד הצדדים תביעה לגירושין [...] נגד משנהו, לבית הדין המוסמך.

התחייבות זו לכאורה יש לדמותה למבואר בשו"ע סימן קעו סעיף ג'.

"האומנים שנשתתפו באומנות אף על פי שקנו מידם אינם שותפים כיצד שני חייטין או שני אורגים שהתנו ביניהם שכל שיקח זה וזה במלאכתו יהיה ביניהם בשוה אין כאן שותפות כלל שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם

הגה ויש אומרים דיכולין להקנות זה לזה אפילו בדבר שלא בא לעולם ויש אומרים דאפילו קנין אינם צריכים אלא כל מה שמתנים זה עם זה אפילו באמירה בעלמא ואינם יכולין לחזור בהן כל זמן השותפות שהתנו ויש חולקין שיכולים לחזור לעולם".

ובנידוננו יש להביא מדברי הרב הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ראו פד"ר ד' עמוד 297, שבהסכם קודם הנישואין יש בזה מחייב גם אם הדבר לא נעשה בגדרי הקניינים וההתחייבות, והוכיח את זאת מדברי המוהרשד"ם, וזה לשונו:

"אך במקרה והוא לא גמר בדעתו להתחתן אלא על סמך הבטחתו של השני וכדמשמע מהעובדא של מוהרשד"ם, בזה פוסק הרשד"ם דלא גרע משכירת פועל והוא חייב לשלם מדינא גם באח הפוסק ע"י אחותו וגם בשעבר זמן משהבטיחו עד לשעת הנישואין וכמבואר שם בתשובה".

התחייבות נוספת בהסכם ממון הפוטרת את האישה מתשלום ההלוואה

יש לדון על עצם התביעה להלוואה זו דיש מקום לפטור את האישה מכל חוב זה, וזאת על פי ההסכם ממון שביניהם.

8. תשלומי משכנתא ו/או כל תשלום אחר אשר שולם על ידי מי מהצדדים עבור נכס של הצד השני ו/או בכל עניין ודבר אחר של הצד השני, בין בעבר ובין בעתיד, לא יהיה זכאי הצד המשלם לקבל החזר תשלום החלק ששילם ולא יתבע החזר תשלומים ששילם.

וא"כ על פי הסכם הממון אין לתבוע את הסכום שנתן לקבלן עבור נכס האישה והאישה פטורה לגמרי.

והנה בנדון דידן האישה הודתה בחוב ולא טענה להפטר מכח סעיף זה שבהסכם ממון, והרי קיימא לן שאין טוענים לבעל דין אם הוא לא תבע כדאיתא בחו"מ סי' יז. אבל יש לדון ולומר שלהיפטר, ביה"ד טוענים לבעל דין אפילו שהאישה לא טוענת את טענת הפטור, וביה"ד אינו יכול לחייב את הנתבע אם הדיין יודע שיש פטור ואפילו שהאישה לא טוענת. שכל מה שמצינו שלא טוענים לבעל דין זה דווקא להוציא ממון ולא לעניין להחזיק ממון.

זאת ועוד לפי המכתב שהיא צירפה היא תובעת ממנו תשלומים נוספים, אז י"ל לא דנים לפי כל סעיף מאחר ולדבריה היא פטורה לגמרי כפי שכתבה בכתבי טענתה כדלהלן.

7. כספים שהמבקש חייב למשיבה –

- ספר תורה שהמבקש כתב בבית המשיבה ומכר אותו בצרפת ב- 120,000 ₪ במינימום.

ועוד 20.000 ₪ וא"כ יתרת החוב מתקוז מסכומים הנ"ל וכן מחוב של לקיחת תכשיטי הוריו שהאיש לקח מהאישה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לסכום הזה יש להוריד את הסכומים בסעיף 8, תשלומים שלא שולמו בתקופת מגוריו של המבקש, שכ"ד, מזונות אישה, לקחת בחשבון את סעיף 12 עוגמת נפש של המשיבה.

ולכן לאור כל האמור, האישה פטורה מתשלום בגין ההלוואה שהייתה לצורך תשלומים לסיום רכישת הדירה.

הרב דוד שני – דיין

בענין תביעת האישה להחזר סך 212,000 ₪ שלדבריו ניתנו בתור הלוואה, ולדברי האישה נראה שהיא מודה שהכסף ניתן לשם הלוואה, רק טוענת שההלוואה נפרעה ברובה מתוך כספים שהתקבלו משכ"ד שמגיע לה לפי הסכם הממון. אך יש להעיר, כי באותו הסכם, בסעיף 8 מפורש, שכל סכום שיושקע בדירה, לא תהיה זכות לתבוע את החזרו, ולא ברור לביה"ד מדוע ענין זה לא הוזכר לפחות בטענות האישה, שלפ"ז היא בכלל פטורה מעצם החוב. וראו בנתה"מ סוף סימן י"ז שמבואר מדבריו שלפי כל השיטות, תובע שאינו תובע את המגיע לו בשלמות, וכתוצאה מכך הממון שיוותר בידי הנתבע הוא שלא כדין, ויהיה באיסור גזל, על ביה"ד מוטל לטעון וליידע את התובע על כך. והנה בנדון דידן הנתבעת היא זו שהיה ביכולתה לטעון טענת פטור מכח סעיף 8 וכנ"ל, וככל שהיא אינה מודעת לכך, הרי שהתובע יגבה ממנה ממון שלא כדין, ולכאורה היה על ביה"ד ליידע את האישה על כך. אולם לאחר עיון בפרוטוקול הדיון עולה כי יתכן והאישה הייתה מודעת לכך, כי היא אומרת שהיא אישה "ישרה" ורוצה להחזיר כסף שאינו מגיע לה, ויתכן שכוונתה לחייב את עצמה לפנים משורת הדין. מלבד זאת, כיוון שביה"ד קיבל את טענות האישה אשר לפיהן, סוף דבר, האישה לא תשלם דבר לאיש, נמצא שאין תשלום שמשולם לאיש שלא כדין, לכן לאור זאת ביה"ד לא ראה לנכון להתערב וליידע את הצדדים על קיומו של סעיף 8 להסכם, טרם ההחלטה הסופית.

לאור כל זאת, אני מצטרף לנימוקי חברי הגר"ד שני שליט"א, לפטור את האישה מכל התביעות.

הרב חיים ו' וידאל - דיין

לאחר העיון, אני מצטרף לדברי חברינו הגר"ד שני שליט"א.

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד

לאור הנ"ל נפסק:

- א. התביעות הממוניות של האיש כנגד האישה נדחות, והאישה פטורה מלשלם.
- ב. על המזכירות לקבוע מועד לדיון לפי היומן בתביעת האיש כנגד האישה שעדיין לא התבררה, לטענת האיש בידו הוכחות לכך שהאישה לקחה כספים מזומנים שהיו שייכים לאיש, מתוך הכספת.

ניתן לפרסם את פסק הדין לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ט' בתמוז התש"פ (01/07/2020).

הרב חיים ו' וידאל

הרב דוד שני

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד

מסמך זה עלול להכיל שינויי עריכה והגהה